

REZOLUCJA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO (UE, Euratom) 2019/1549**z dnia 26 marca 2019 r.****zawierająca uwagi stanowiące integralną część decyzji w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej za rok budżetowy 2017**

PARLAMENT EUROPEJSKI,

- uwzględniając swoją decyzję w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej za rok budżetowy 2017,
  - uwzględniając art. 94 Regulaminu i załącznik IV do Regulaminu,
  - uwzględniając sprawozdanie Komisji Kontroli Budżetowej (A8-0126/2019),
- A. mając na uwadze, że Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (zwane dalej „Wspólnym Przedsięwzięciem”) zostało utworzone decyzją Rady 2007/198/Euratom⁽¹⁾ w marcu 2007 r. na okres 35 lat;
- B. mając na uwadze, że członkami Wspólnego Przedsięwzięcia są Euratom reprezentowany przez Komisję, państwa członkowskie Euratomu oraz państwa trzecie, które zawarły z Euratomem umowę o współpracy w dziedzinie kontrolowanej syntezy jądrowej;
- C. mając na uwadze, że celem Wspólnego Przedsięwzięcia jest wnoszenie przez Unię wkładu w międzynarodowy projekt ITER w zakresie energii termojądrowej, wdrażanie umowy między Euratomem a Japonią w sprawie szeroko zakrojonej koncepcji oraz przygotowanie do budowy demonstracyjnego reaktora syntezy jądrowej;
- D. mając na uwadze, że Wspólne Przedsięwzięcie rozpoczęło autonomiczną działalność w marcu 2008 r.;

Uwagi ogólne

1. zauważa, że Trybunał Obrachunkowy (zwany dalej „Trybunałem”) w swoim sprawozdaniu w sprawie sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia za rok budżetowy 2017 (zwanym dalej „sprawozdaniem Trybunału”) stwierdził, iż w sprawozdaniu tym Wspólne Przedsięwzięcie przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach swoją sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany swych aktywów netto za kończący się tego dnia rok, zgodnie z przepisami swojego regulaminu finansowego oraz z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji;
2. uznaje, że transakcje leżące u podstaw sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia za rok 2017 są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach;
3. podkreśla fakt, że Wspólne Przedsięwzięcie jest odpowiedzialne za zarządzanie wkładem Unii na rzecz projektu ITER oraz że do 2020 r. należy utrzymać pułap budżetowy w wysokości 6 600 000 000 EUR; zwraca uwagę, że kwota ta nie obejmuje 663 000 000 EUR zaproponowanych w 2010 r. przez Komisję tytułem rezerwy na nieprzewidziane wydatki;
4. odnotowuje, że w listopadzie 2016 r. Rada organizacji ITER (zwana dalej „Radą ITER”) zatwierdziła nowe podstawy projektu ITER w odniesieniu do zakresu, harmonogramu i kosztów realizacji projektu; zauważa ponadto, że zatwierdzono ogólny harmonogram projektu dotyczący operacji pierwszej plazmy i etapu deuterowo-trytowe; odnotowuje fakt, że w wyniku zatwierdzenia nowych podstawowych założeń projektu ITER Wspólne Przedsięwzięcie opracowało nowy szczegółowy harmonogram i przeliczyło związany z nim koszt końcowy (EAC) wkładu Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz etapu budowy projektu;
5. wyraża nieustające zaniepokojenie faktem, że przewidywany termin zakończenia całego etapu budowy jest aktualnie opóźniony o około 15 lat w stosunku do pierwotnych ustaleń zawartych w podstawie projektu; przyjmuje do wiadomości fakt, że w związku z projektem ITER poinformowano o ukończeniu 50 % „całkowitego zakresu prac budowlanych poprzez pierwszą plazmę” pod koniec 2017 r.; odnotowuje, że w nowym harmonogramie zatwierdzonym przez Radę ITER przedstawiono podejście czteroetapowe, zgodnie z którym pierwszy strategiczny etap pośredni budowy projektu (pierwsza plazma) ma zakończyć się do grudnia 2025 r., a cały etap budowy – do grudnia 2035 r.; uznaje fakt, że celem nowego podejścia podzielonego na etapy jest lepsze dostosowanie realizacji projektu do priorytetów i ograniczeń wszystkich członków organizacji ITER;

(¹) Decyzja Rady 2007/198/Euratom z dnia 27 marca 2007 r. powołująca Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz przyznająca mu określone korzyści (Dz.U. L 90 z 30.3.2007, s. 58).

6. odnotowuje, że w sprawozdaniu Trybunału stwierdzono, że rezultaty przedstawione radzie zarządzającej Wspólnego Przedsięwzięcia w grudniu 2016 r. wskazują na spodziewane dodatkowe potrzeby w zakresie finansowania w wysokości 5 400 000 000 EUR (w wartościach z 2008 r.) w stosunku do kwoty już przyznanej na etap budowy po 2020 r., co stanowi wzrost o 82 % w stosunku do zatwierzonego budżetu w wysokości 6 600 000 000 EUR (w wartościach z 2008 r.); ponownie zwraca uwagę na to, że kwota 6 600 000 000 EUR przyjęta przez Radę w 2010 r. stanowi pułap wydatków Wspólnego Przedsięwzięcia do roku 2020; uznaje, że dodatkowe środki niezbędne do ukończenia projektu ITER muszą wiązać się z przyszłymi zobowiązaniami w wieloletnich ramach finansowych;
7. podkreśla fakt, że poza etapem budowy Wspólne Przedsięwzięcie będzie musiało współfinansować etap operacyjny projektu ITER, a następnie etap dezaktywacji i etap likwidacji projektu; zauważa, że wkład w odniesieniu do etapu dezaktywacji i etapu likwidacji projektu został oszacowany na 95 540 000 EUR (w wartościach z 2001 r.) i 180 200 000 EUR (w wartościach z 2001 r.); jest zaniepokojony faktem, że nie oszacowano jeszcze wkładu finansowego w odniesieniu do etapu operacyjnego po 2035 r.; wzywa Wspólne Przedsięwzięcie do jak najszybszego oszacowania kosztów etapu operacyjnego po 2035 r.;
8. zwraca uwagę, że w dniu 14 czerwca 2017 r. Komisja opublikowała komunikat w sprawie wkładu UE w realizację zreformowanego projektu ITER, w którym zasugerowała, że właściwe byłoby uwzględnienie ewentualnych nieprzewidzianych opóźnień w realizacji harmonogramu do 24 miesięcy oraz możliwości wzrostu nieplanowanych kosztów o 10–20 %; zauważa ponadto, że działania podjęte, aby nie przekroczyć pułapu budżetowego w wysokości 6 600 000 000 EUR objęły odroczenie udzielenia zamówienia i instalacji wszystkich elementów, które nie są niezbędne z punktu widzenia pierwszej plazmy; jest bardzo zaniepokojony tym, że choć podjęto właściwe kroki w celu poprawy zarządzania etapem budowy w ramach projektu ITER i nadzoru nad nim, wciąż istnieje ryzyko dalszego wzrostu kosztów i opóźnień w realizacji projektu w stosunku do nowo zaproponowanych założeń; wzywa Wspólne Przedsięwzięcie i wszystkie strony projektu do podjęcia odpowiednich działań w celu zidentyfikowania i przeanalizowania wszystkich potencjalnych zagrożeń oraz opracowania planu działania, który będzie obejmował również dalszą analizę wpływu brexitu;

Zarządzanie budżetem i finansami

9. zauważa, że ostateczny budżet do wykonania na 2017 r. obejmował środki na zobowiązania w wysokości 588 916 058 EUR oraz środki na płatności w wysokości 864 914 263 EUR; zauważa, że stopy wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności wynosiły odpowiednio 99,9 % i 96,3 % (99,8 % i 98,1 % w 2016 r.);
10. ubolewa, że ze względu na poważne braki w procesie planowania budżetu i na przyspieszenie niektórych umów, Wspólne Przedsięwzięcie ostatecznie potrzebowało środków na płatności w wysokości 832 600 000 EUR w 2017 r., podczas gdy początkowa kwota zatwierdzona w lutym 2017 r. wyniosła 548 600 000 EUR; z ubolewaniem stwierdza, że Wspólne Przedsięwzięcie oszacowało, że w budżecie na 2018 r. brakowało środków na płatności w kwocie około 150 000 000 EUR; na podstawie odpowiedzi Wspólnego Przedsięwzięcia zauważa, że Euratom zapewnił dodatkowe środki na płatności oraz że system prognozowania płatności został całkowicie przeprojektowany i zintegrowany;
11. zauważa, że z kwoty 588 916 058 EUR na środki na zobowiązania 96,5 % wykorzystano w drodze bezpośrednich zobowiązań indywidualnych (99,7 % w 2016 r.);
12. uznaje prawie pełne wykonanie budżetu na 2017 r. i automatyczne przeniesienia;
13. odnotowuje, że w roku budżetowym 2017 saldo wyniku budżetowego wyniosło 17 236 192 EUR (5 880 000 EUR w 2016 r.);

Wyniki

14. zauważa, że Wspólne Przedsięwzięcie wykorzystuje zestawy celów technicznych i innych niż techniczne oraz kluczowych wskaźników skuteczności działania do pomiaru wyników; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Wspólne Przedsięwzięcie zrealizowało siedem z dziewięciu planowanych przez Radę ITER etapów pośrednich na 2017 r.; zauważa z uznaniem, że na ogólnym poziomie projektu ITER zrealizowano 30 z 32 określonych przez Radę ITER etapów pośrednich;
15. zauważa, że treść, struktura, a co za tym idzie, wiarygodność i skuteczność harmonogramów uległa poprawie w ciągu ostatnich lat;

Zapobieganie konfliktom interesów i zarządzanie nimi oraz przejrzystość

16. zauważa, że w 2017 r. rada zarządzająca Wspólnego Przedsięwzięcia kontynuowała wdrażanie części strategii zwalczania nadużyć w zakresie zamówień publicznych; zauważa, że Wspólne Przedsięwzięcie przyjęło listę kontrolną opartą na własnym, opracowanym wewnętrznie zestawie wskaźników ryzyka nadużyć w zakresie zamówień publicznych, tj. sygnałów ostrzegawczych, stanowiących warunek wstępny rozwoju narzędzia informatycznego do zwalczania nadużyć finansowych; przyjmuje do wiadomości, że stosowanie listy kontrolnej jest obecnie wprowadzane w ramach wewnętrznych procedur Wspólnego Przedsięwzięcia wraz z innymi zmianami w zamówieniach publicznych; zauważa, że dla nowych pracowników zorganizowano sesje szkoleniowe na temat etyki i uczciwości;

Wybór i rekrutacja pracowników

17. zauważa z ubolewaniem, że Trybunał wykrył istotne niedociągnięcia w odniesieniu do rekrutacji kluczowych pracowników kadry kierowniczej; wzywa Wspólne Przedsięwzięcie do poinformowania organu udzielającego absolutorium o wszelkiej poprawie sytuacji w tym względzie;

Kontrola wewnętrzna

18. zauważa, że Wspólne Przedsięwzięcie nie podejmowało w sposób konsekwentny działań następczych w związku z deklaracjami interesów kadry kierowniczej wyższego szczebla; wzywa Wspólne Przedsięwzięcie do poinformowania organu udzielającego absolutorium o wszelkiej poprawie sytuacji w tym względzie;
19. zauważa, że w 2018 r. Sąd Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej unieważnił dwie decyzje z 2015 r. dotyczące zatrudnienia z uwagi na nieprawidłowości w procesie rekrutacyjnym; zauważa, na podstawie odpowiedzi Wspólnego Przedsięwzięcia, że odwołało się od tych unieważnień oraz że Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich wydał orzeczenie na korzyść Wspólnego Przedsięwzięcia w tych sprawach;
20. zauważa z ubolewaniem, że istotne niedociągnięcia w wewnętrznych strategiach komunikacji nie zapewniły rozpowszechniania w ramach organizacji odpowiednich informacji na temat szacowanych kosztów etapu likwidacji, w związku z czym Wspólne Przedsięwzięcie nie ujawniło rezerwy na taką odpowiedzialność w sprawozdaniach finansowych za poprzednie lata; zauważa, że kwota rezerwy księgowej na dzień 31 grudnia 2017 r. została oszacowana na 85 200 000 EUR;

Zamówienia i dotacje na składniki operacyjne

21. odnotowuje, że w 2017 r. wszczęto 83 postępowania o udzielenie zamówienia na składniki operacyjne i podpisano 69 umów operacyjnych w sprawie zamówień publicznych.
-